

1606
80/41

ANTIQUARIA
DE
SACRIFICIIS PORCINIS
IN CULTU
DEORVM VETERVM.

B
K
F
240

SECTIO I.

INVITATIO
AD
ORATIONEM SACRAE COENAE
PRAEVIAM,

D. XXIV. IVN. A. MDCCLXIX.
HORA IX. IN AUDITORIO THEOLOGORVM
HABENDAM,

QVA
ILLVSTRES REIPUBLICAE BREMENSIS
PROCERES
OMNIVMQVE ORDINVM ERVDITOS

INVITAT
IOHANN. PHILIPPVS CASSELIUS

PVBL. ELOQ. ET HVMAN. LITTER. ILL. GYM. BREM. PROF.

*****
BREMAE,

LITTERIS VID. B. HERM. CHRIST. IANI ET DIDER. MEIER,

ILLVST. GYMNASII TYPOGR. 1769.

df

ANTIQUARIA
DE
SACRIFICIIS PORCINIS.

§. I.

VPITER Deorum, quos Ethnici finxerunt, maximus, HOMERO Πατήρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε *Pater hominum Deorumque audit, Iliad. II. 669.* Vario eum in finem sacrificiorum genere illum cultum constat, et inter alia animalia etiam *porcum marem* Ioui immolatum fuisse, indicat THEOCRITVS *Idyll. 24. Herc. vf. 97. p. 159.*

Ζηνι δ' ἐπιρρεῖσαι καδὺπέρτερω ἀρσενᾷ χοίρον
Δυσμενεῶν αἰεὶ καδὺπέρτεροι ὥς τελεθοῖτε.

*Ioui autem mactate supremo MASCVLVM PORCVM,
Vt hostibus vestris semper superiores sitis.*

HOMERVS II. T. 196.

Ταλθύβιος δὲ μοι ᾠκα κατὰ στρατὸν ἔνυρυν Ἀχαιῶν
Κατῶρον ἐτοιμασάτω τάμειν Διὶ τ' Ἡελίῳ τε.

*Talthybius autem mihi mox per exercitum latum Achiuorum
APRVM praeparet mactandum Iouiue Solique.*

Et vf. 254.

Κατὰρ ἀπὸ τριχᾶς ἀρξάμενος Διὶ χειρᾶς ἀνασχών.
Apri fetas delibans, Ioui manibus sublati.

Contrarium vero videtur indicare velle ATTEIVS CAPITO.
L. I. *de Iure sacrificiorum*, apud MACROBIVM L. III. 10. p. 288
*Itaque Ioui tauro, VERRE, ariete immolari non licet. Ex quo
sua*

sua hausit ALEX. *ab* ALEX. L. III. 12. *Ioui tauro, verre et ariete sacra facere non licere* affirmans p. 344. Franc. 1594. fol. XENOPHON etiam *Ioui Milichio* porcos integros exussisse ritu patrio, et sic perlitasse, de se ipso L. VII. *de Expedit. Cyri* p. 425. scribit ap. A. RECHENBERGIVM, *in diff. de Diis, Deabusque Veterum gentilium Milichiis*, Cap. II. §. 9. Lips. 1699. Conf de CORDOVA *Didasc. Multipl.* p. 257. In templo Iovis Abbretani in Mysia suem comesse, aut mactasse, scelus erat infandum et piaculare, ex STRABONIS L. XII. non longe a fine, asserit ALEX. *ab* ALEX L. c. p. 347.

§. 2.

Romae IUNONI singulis Calendis *porcam* immolatam fuisse, discimus, ex MACROBIO L. I. *Saturn.* c. 15. p. 183. *Romae quoque Calendis omnibus, praeter quod Pontifex minor in curia Calabra rem divinam IUNONI facit, etiam regina sacrorum PORCAM vel agnam in regia Iunoni immolat.* Sic etiam Aeneas Iunoni candidam scropham cum porcellis in sacrificium obtulit, VIRGILIUS L. VIII. *Aen.* vi. 81.

Ecce autem subitum, atque oculis mirabile monstrum,

Candida per sylvam cum foetu concolor albo

Procubuit, vividique in littore conspicitur sus,

Quam pius Aeneas, tibi enim, tibi maxima IUNO

Mactat, sacra ferens, et cum grege sistit ad aram.

SERVIVS ad h. l. explicat, quatenus Dea per maximam Iunonem intelligenda; *Dicunt Theologi, ipsam esse matrem Deum, quae Terra dicitur, unde etiam ei PORCA sacrificatur.* THOM. REINESIVS L. I. *Syntagm. Inscript.* no. 32. p. 59. lapidem affert, in quo signum *Scrophae* cum mammis turgentibus, addita inscripti-

one: IVNONI SACR. et Cel. VAILLANT aprum *Iunoni Sospi-
tae* dicatum in nummo XI. gentis Aureliae; T. I. *Famil. Roman.*
tab. 26. p. 164.

§. 3.

Inter varia animalia NEPTVNI in honorem caesa ALEX. ab
ALEX. L. III. c. 12. p. 344. recenset etiam *Aprum. Neptune*, in-
quit, *pleraque gens de nigro tauro, Troezenii de fructuum primitiis
sacrificant, Graeci de cruribus taurorum: Vlysses ariete, APRO et
tauro litavit.* Testimonium hoc de Vlyssie desumum est ex HO-
MERO Od. Λ. 129. vbi Tiresias Vlyssi praecipit

Ρεζας ιερα καλα Ποσειδαωνι ἀνακτι

Αρνειον, ταυροντε, συωντ' ἐπιβητορα κατῶρον.

Faciens pulcra sacra NEPTVNO Regi,

Arietem, taurumque, Suum que maritum VERREM.

ANONYMVS in *vita Homeri* p. 359. versum hunc Homeri citat.
in TH. GALE *Opusc. Mytholog.* Amst. 1688. 8. EVSTATHIVS ad
h. l. p. 174. edit. H. Iunii de singulis rationem reddit, cur haec
animalia Neptuno in sacrificium cesserint: Αρνειος θυεταί Ποσειδα-
ωνι, δια το πρᾶον της θαλασσης, ὅτε ἡρεμα πορφυρεὶ γαλενιον.
Ταυρος δέ, δια το κατα σφοδρότητα κινήσεως πληκτικον, ἐτι δέ καὶ
δια το μυκητικον, καὶ δια τας ἐν τῷ ὕδατι καμπῶας δικην κερατων.
ΚΑΠΡΟΣ δέ, δια το τὰ ὕδατα γονιμον. συνεχσιασικον γὰρ ὁ ἀρρην
κατῶρος. ὁδὲν καὶ κατῶραν, καὶ ἔτιως ἀρεγεῖσθαι, καὶ κατῶρσα γυνή,
ἢ ἔτιως ἐφιμενῆ.

§. 4.

Porcum VENERI, apud Argivos certo festo, quod inde
Τετηρια nuncupatum, sacrum fuisse, testis est ATHENAEVS L. III.
16. p. 95. Οτι δέ ὁντως Αφροδιτῇ ὡς θυεταί, μαρτυρεὶ καλλιμα-

χος, ἡ Ζηνοδοτος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνημασι, γραφὼν ὧδε, Ἀργεῖοι Ἀφροδίτῃ ὡς θυεῖσι, καὶ ἡ ἑορτὴ καλεῖται Ὑστηρία. SVEM VENERI mactari Callimachus sive Zenodotus in commentariis Historicis his verbis testatur: VENERI SVEM Argivi sacrificant, eumque festum diem vocant Ὑστηρία, EVSTATHIVS ad II A. p. 273. edit. cit. Καπρὸν ἐκ τῆς καπρὸν λέγεται τοῦ ἀσελγαίνειν, ὅθεν καὶ γυνὴ καπρῶσα, ἡ ἀσελγής, διό καὶ τῇ Ἀφροδίτῃ ὡς ἐδύετο, καὶ μάλιστα παρ' Ἀργεῖοις, παρ' οἷς καὶ ἑορτὴ Ἀφροδίτης τὰ ὕστηρια. ALEX. ab ALEX. l. c. p. 348. Fertur Veneris famum fuisse, --- Argis, in festo quod Hysteria dicitur, in quibus praeter instituta moresque aliorum SVES mactare licet, cum in caeteris nullo modo fas sit Vid. H. IVNII A. animadversa p. 364. TOMASINVS de Donariis, cap. 4. CASAVBONVS ad Athen. l. c. p. 193. ARISTOPHANES Acharn. A. III. Sc. III. 42.

ME. καλλιστὸς ἐστὶ χοῖρος Ἀφροδίτῃ θυεῖν.

ΔΙ. ἀλλ' ἔχει χοῖρος τῇ Ἀφροδίτῃ θυεῖται.

ME. Οὐ χοῖρος; Ἀφροδίτῃ, μοναγέ δαίμονων,

καὶ γινέται γὰρ τὰν δὲ τὰν χοίρων τοκρὴς

ἀδίσον, αἶν' τοῦ ὁδελὸν ἐμπρεπαρμένον.

ME. Tum VENERI sacrificare porcā erit optimum:

ΔΙ. At Veneri Porca sacrificari non solet.

ME. Non porca? imo soli Veneri ex Diis omnibus

Et harum porcarum caro fit suavissima.

Omnium gratissimum vero suis sacrificium Veneri fiebat in insula Cypro, quod praedicat Antiphanes apud ATHENAEVM l. c. p. 95. cuius verba ex versione hic tantum appono: An ignoras, suillos artus eximiam esse Veneri hostiam; in Cypro, Here, adeo suis illa

delectatur, ut eo animali pasci vetuerit incolas, bobus autem vesci coëgerit.

In reliquis vero templis Veneri sacratiss, suam mactare interdictum erat, cujus rei rationem dat SCHOLIASTES *Aristophanis*, p. 409. πολλοι των ελληνων ε θυσι χειρας τη Αφροδιτη, ως βδελυττομενη, δια τον Αδονιν αυτον. *Multi graecorum non sacrificant PORCOS VENERI, ut abhorrenti ipsum propter Adonem (a) scilicet ab eo interfectum.* PHVRNVTVS *de Nat. Deor.* cap. XXIV. aliam rationem affert, αναπαλιν δ' υς δια την ακαθαρσιαν αμωτριά αυτης ειναι δοκει. *suam autem propter suam immunditiam plane aver-satur Venus.* Hinc et carnem suillam illi esse invisam et odiosam, excepta Venere Cassinaea testatur STRABO, L. IX. sic et Corinthios victimarum omnium femora praeterquam suum Veneri consecrasse refert PAVSANIAS L. II. p. 125. FESTVS p. 544. utramque rationem conjunxit, et tertiam a suum libidine petitam addidit. SVILLVM GENVS invisum Veneri prodiderunt Poetae, ob interfectum ab apro Adonim, quem diligebat Dea. Quidam autem, quod immundissimi sint sues, ex omni mansueto pecore, et ardentissimae libidinis; ita ut opprobrium mulieribus inde tractum sit, cum subare et furire dicuntur. Hinc ortum proverbium Αφροδιτη υν τεθυκεν Veneri suam immolavit, dictum quando quis munus minime gratum obtulit. ERASMVVS *Adag.* p. 525.

THEOCRITVS *Idyll.* 30. p. 175. *in mortuum Adonidem;*
Aprum interfectorem Adonidis, jussu Veneris ab amoribus captum

(a) Festum Adoniorum eam ob causam institutum et celebratum volunt, de quo pluribus IOH. MEYRSIVS *in Graecia feriatâ* p. 3. Lugd. 1619. 4. LAKEMACHERVS *Antiquit. Graec.* S. p. 588. IULIANI *Caesares* p. 229. ibique SPANHEMIVS, et P. II. p. 94. FASOLDI *Ierologia Dec. I. cap. IV.*

tum adducit, qui a Venere graviter increpatus, respondit, se amore Adonidis incensum, cum femur ipsius nudum osculari vellet, incendio amoris victum, infelici casu altius impressisse dentem. Offert igitur se, cum peccaverit, ad quodvis supplicium perferendum, praecipue dentes, qui caedis instrumentum fuerunt, devovet. Venus commiseratione mota ignoscit illi, et a vinculis eum liberari jubet.

Ἀδωνιν ἢ Κυθηρην

Ὡς εἶδε νεκρον ἡδε,

Στυγναν ἔχοντα χαιταν,

Ὀχραν τε την παρειαν.

Ἀγειν τον ὕν προς αυτην.

Εταξε τως εροτας, κ. τ. λ.

Adonidem Cytherea

Vt vidit jam mortuum,

Tristem comam habentem

Et pallidas genas,

Ducere ad se aprum

Iussit Amores, etc.

NONNVS PANOPOL. *Dionys.* L. 41. p. 1064. Hanov. 1610. 8. inter caeteras animantium species *Venerem* solum aspectum suum aprorumve abhorruisse,

Πασι μεν ἀμφελελιζε γεγηθο ἁ κυκλον ὀπωπης

Πασιν ὁμου μονυην δε συων ἐκ ἡθελε λευσσειν

Τερπολην, ατε μαντις.

Omnibus quidem circumtulit oblectatum circulum oculorum

Omnibus simul, solam vero SVM non voluit cernere

Oblectationem, tamquam vates.

Quam mirandae summi Numinis in regimine veterum veteris orbis populorum sint viae, et inde constare videtur, quod illis cultum tot hominum et tot animalium idololatricum, abominabile in summi hujus Creatoris oculis visum, et in Sacris literis graviter prohibitum, pro sua clementia permiserit. Considerantibus enim dilectum in Iudaea, nunc rejectum et ob facinora nefanda dissipatum per terrarum orbem innumerabilem Iudaeorum gregem tacite exclamare cogimur: Mirabilia sunt o Deus in gentium regimine tua facta, comprehensu nobis difficillima, nec mortalium ulli investiganda! Hinc commotus *Nobilissimus et Ornatissimus* Iuvenis HENRICVS MÜLLER, *Bremensis, S. Theol. et Elegant. Litter. Studiosus*, ut singulari oratione *In vias Providentiae divinae in regimine hujus mundi absconditas*, curatius inquireret. Quam orationem, die et hora in hujus scripti fronte indicatis, cum publice recitaturus, nullus dubito quin vos VIRI ILLVSTRES, MAGNIFICI, CONSULTISSIMI, AMPLISSIMI REIPUBLICAE PATRIAE PROCERES, vos *omnium ordinum* DOCTORES, PROFESSORES, ac V. D. MINISTRI, omnesque Honoratiores et Eruditi, Viri spectatissimi, item *TV Nobilissima STUDIOSORVM corona*, eximiis studiorum profectibus praeditum Iuvenem honorifica haud dedignari praesentia vestra velitis. Dabam BREMAE *Dominica IV Trinit.* 1769.

ANTIQUARIA
DE
SACRIFICIIS PORCINIS
IN CVLTV
DEORVM VETERVM.
SECTIO II.

B
K
F
240

INVITATIO

AD

ORATIONEM SACRAE COENAE
PARASCEUASTICAM

D. XXVIII. APRILIS A. MDCCLXXV

HORA IX IN AVDITORIO THEOLOGICO
HABENDAM,

QVA

ILLVSTRES REIPVBLICAE BREMENSIS
PROCERES

OMNIVMQVE ORDINVM ERVDITOS

INVITAT

IOHANN. PHILIPPVS CASSELIVS

PVBL. ELOQ. ET HVMAN. LITER. ILL. GYMN. BREM. PROF.

SOCIET. LAT. IEN. ITEM TEVTON. GOTTING. ET

BREM. MEMBRVM HONOR.

BREMAE,

LITTERIS VID. B. HERM. CHRIST. IANI. ET DIDER. MEIER,

ILLVST. GYMNASII TYPOGR.

alb

ANTIOVARIA
DE
SACRIFICIIS PORCINIS
IN CULTU
DEORVM VETERVM.

IN VITATIO
AD
ORATIONEM SACRAE COENAE

PRAESCASTIGAM
D. N. R. AFRICA A. M. D. C. L. X. V.
HORA IX. IN AUDITORIIS THEOLOGICIS
HABITAM.
VVA
ILLUSTRES REIPUBLICAE BREMENENSIS
PROFESSORES

ONIVMQUE ORDINUM ERUDITOS
INVITAT
IOHANN. PHILIPPVS CASSELLIVS
PUBL. REGIO. ET HUMAN. LIT. ET MATH. DOCT. PUBL. PROF.
HABIT. LAT. IN THEOLOG. DOCT. ET
HIST. NARR. HONOR.

*****
BREMEN.
LITTERIS VIO. N. HERM. CHRIST. IAS. ET BIDER. MEIER.
ILLVST. GYMNASII TYPOGR.

ANTIQUARIA DE SACRIFICIIS PORCINIS.

SECT. II.

§. 5.

Cum nihil sine divum ope mortalibus bene succedere gentiles credebant, ita etiam **DIANA** e Venatorum (a) propitio Numini, qui venationi studebant, sacra facere solebant, et felicem studiorum suorum successum optare, ne laederentur canes, claudicaret equi, et homines ipsi spe frustrarentur. Itaque primitias praedae Deae huic obtulisse ostendit **ARRIANUS** *de Venat. cap. 33.*

A 2

P.

(a) Dea haec inde *ναρ' ἐξοχην* nomen *Venatricis* nacta, utpote quae Venationem prima aut invenit, aut perfecit, ideo et memoria ejus in numis celebrata. *du CHOUL Relig. Vet. Rom. p. 72. 73. CEL. SPANHEMIUS dans les preuves des Remarques sur les Césars de Julien p. 39.*

p. 222. ex quo, quamvis animalia speciatim non nominaverit, facillime concludi potest, apros inter feras venatorias ultimo loco non ponendos, *Dianae* etiam oblatos. Ita enim ait: καὶ ἐν ἀνέμ θέντων τῶν εὐμενείας παραγινέσθαι ἀνδρὶ κυνηγετικῶν· ἀλλὰ καὶ θέντων ΑΡΤΕΜΙΔΙ ἀγροτέρα ἐπὶ τῷ δὲ τῷ κτηνατὶ θέντων δὲ καὶ ἐπὶ θήραις εὐπραξάντα, καὶ ἀνατιθένται ἀπαρχὰς τῶν ἀλλοκομένων· τῇ θέντῃ γὰρ ἀποναθαιρῶν τὰς κυνὰς, καὶ τὰς κυνηγετὰς κατὰ τὰ πατρία, ὡς νομοῖ. Ex versione emendata N. BLANCARDI. *Neque is sine propitio divum numine venatori obtingit: sed pro adepti munere DIANA VENATRICI sacra debentur: cui etiam post venationem ex voto peractam sacrificandum, et primitiae praedarum offerendae: tum vero canes et venatores eidem divinae patrio more sacrorum ritu lustrentur.* IDEM cap. 34. singulare Gallorum institutum recenset, quo quotannis Dianae sacra fecerunt, dum scilicet die natali deae stipem in illius honorem per totum annum collatam, pro animalibus captis et interfectis, solenniter offerebant, et de collata pecunia victimam emebant, vel ovem, vel capram etc. pro summa pecuniae; sacris denique peractis, et victimarum primitiis Dianae venatrici oblati, ipsi una cum canibus genio indulgebant. Canes autem illo die sertis coronabant, ut constaret illorum causa festum celebrari. Hinc STATIUS L. 3. *sylv.* L. I. 57.

— — — Ipsa CORONAT
Emeritos DIANA CANES, et spicula tergit,
Et tutas finit esse feras.

de Canibus Dianae sacris et in ejus festo coronatis, *vid. CELEB. OTTO de Diis Vial. cap. 6.* Apud Hetruscos Aprorum venationem musico concentu factam esse testatur AELIAN. *de Anim.* XII. 46. SCHOTTI *Physica curiosa* L. VIII. 6. p. 795.

§. 6.

39. ibique nummorum picturas. I. HARDUIN in *Numis popularum et urbium*, p. 57. in *Opp. Sel. et in Hist. Augusta ex nummis*. p. 812. IAC. DE WILDE in *sel. Numism. Antiq.* p. 35. 107. 165. VAILLANT in *nummis Famil. Roman.* T. 1. tab. 70. p. 492. SMETII *Antiq. Neomag.* p. 227. Diana BRITOMARTIS casses venatorios reperit, et solenni ritu a Cretensibus culta fuit, DIODORUS SIC. L. V. C. 77. *Sagittifera*, quoniam sagittis armata. CUPERI *Harpocr.* p. 42. Ἀγροτέρα θεός Dea Venatica POLLUCI L. IX. cap. 2. *Segm.* 12. ibiq. Hemsterh. in *Notis*. STEPH. BYZANTIUS voce *Erymanthus* p. 273. ibiq. Th. de PINEDO in *notis. conf.* III. SPANHEMIUS ad *Callimachi Hymn. in Dianam* et alii.

§. 6. Venatoribus etiam in more positum erat ferarum capita et cornua Diis venationi praefectis, ut Dianae, (b) Pani, Apollini aliisque suspendere, cujus ritus meminit STATIUS *Theb.* L. IX. 588. quod ubique per silvam animalium exuviae et spolia (c) ferarum a venatoribus et rusticis fuerint appensa.

*Hic arcus et fessa reponere tela,
Armaque (dentes) curva suum, et vacuorum terga leonum
FIGERE, et ingentes aequantia cornua silvas
Vix ramis locus, agrestes adeo omnia cingunt
EXUVIAE.*

conf. C. BARTHIUS *ad h. l. T. III. p. 1032. PROPERTIUS L. II. 19. 20.*

*Incipiam captare feras, et reddere pini
CORNUA, et audaces ipse monere canes.*

PASSERATIUS *ad b. l. p. 323. VIRGILIUS IX. Aen. 407.*

*Si qua ipse meis venatibus auxi,
Suspendive tholo, aut sacra ad fastigia fixi.*

Cur reliquis Dianae fanis soliti cervorum cornua affigere, et ei, quod in Aventino est, boum cornua affixerint, pluribus inquisivit

A 3

PLU-

(b) Diana inde varia sortita est nomina, dicitur enim *Ἰηροκτονος* ferarum necatrix, *ἑλαφθηβολος* cervorum jaculatrix, *ὄρεσιφοιτος* Montivaga, Nemorensis, et alia. PHURNUTUS *cap. 34. p. 230. LOESCHERI Strom. p. 382. G. CUPERI Harpocr. p. 42. MILLII Dissert. sel. p. 149. STRUVII Antiq. Rom. p. 89. CLERICUS in Hesiodum p. 128. IAC. de WILDE sel. Gemmae Antiq. tab. 23. p. 77. sq.*

(c) Venatores etiam solebant Dianae instrumenta sua, ut arcum, pharetram, retia, venabula etc. suspendere. Hinc CLAUDIANUS de IV. *Honor. Consul. v. 161.*

*Tibi saepe DIANAE
Maenaltiosque ARCUS, venatricesque PHARETRAS
SUSPENDIT puerile decus.*

SYMMACHUS L. V. *Epist. 66. Honori numinum datur, cornua sacrare cervorum et APRINOS DENTES LIMINIBUS affigere. conf. P. KUNTZII Sacra et profana Ἀναθημάτων Historia. p. 22.*

PLUTARCHUS *Quaest. Rom.* p. 4. 5. LIVIUS L. I. 45. idem affirmat: *Fixa per multas aetates CORNUA in vestibulo templi DIANAE, monumentum ei fuisse miraculo.* Idem ritus obtinuit etiam antiquis temporibus in Anglia, cujus vestigia suo tempore adhuc fuisse testatur CAMDENUS in *Britannia* p. 306. *Nos etiam ipsi pueri CERVI CAPUT pilo praefixum, quod DIANAE sacrificiis convenire videbatur, magna cum pompa, et cornicinum boatu in ipso templo circum gestatum vidimus.* — — — certe *Dianae cultum et gentilium errorem magis, quam Christianam religionem hic ritus redolere videtur.* SELDENUS de *Synedr. Vett. Ebr.* p. 1265. sq. pluribus de hoc ritu, ut et de *tauropoliis* (d) in Dianae honorem celebratis egit. HESYCHIUS *Ταυροπολία ἢ εἰς ἑορτήν ἀγρῶν Ἀρτεμίδι*, *TAUROPOLIA*, quae ut festum DIANAE celebrant, a sacrificio taurino, quemadmodum et capita bubalina Dianae sacra fuisse ex Antiquitate patet, eorumque quamplurima circa aedem Londini Paulinam effossa testatur Idem SELDENUS p. 1267.

§. 7.

Imprimis vero *Dianae Aprorum capita* suspendebantur, ut ex VIRGILII *Ecl.* VII. 29. apparet:

SETOSI CAPUT hoc APRI tibi Delia parvus
Et ramosa Micon vivacis cornua cervi.

POMPONIUS SABINUS hunc locum concinne explicat: *Venatores capita brutorum apponebant ante portas templi Dianae.* PHILOSTRATUS de *venat.* L. I. p. 773. *In templo Nemorali Dianae aedificato ferarum capita suspensa, APRORUM et urforum maxime.* TURNEBII *Advers.* L. IV. 22. vid. I. P. de LUDEWIG *diff. de Differentiis Juris Romani et Germ. in Venatu ejusque regali* p. 64. *Halae* 1730. Apri etiam quidam magnitudine et feritate prae aliis insignes Dianae consecrati, quos in venatione praeterire, et non interficere oportebat, quo pertinet:

Aper

(d) NATH. FRID. KAUTZ *diff. de Taurobolio.* Lips. 1738. GUIL. du CHOUX *Relig. Vett. Rom.* p. 76. sq. LAUR. PIGNORIUS in *append. ad initia Magnae Deum Matris* p. 26. M. de BOSE dans les *Memoires de Literature de l'Academie Royale* T. 2. P. 2. p. III. sq. TH. REINESIUS *Inscript.* L. I. no. 40-42. p. 73. sq. SCHARBAU *Observatt.* S. P. I. p. 70.

Aper ille *Teuthrantis*, a rege Mysorum sic dictus, qui *immanem hunc aprum* in monte Thrasyllo excitavit, et acriter insectus est, *aper* vero supplex in Dianae Orthosiae templum confugit, ibique ad persecutores humana voce exclamasse fertur, *Φείσασθαι ὦ βασιλεῦ τὸ θρεμμάτος τῆς θεας*, *Parce o Rex alumno Deae*. *Teuthras* vero attonitus animal interfecit. Ex quo Diana caedis auctori impetiginem et furorem tantum immisit, ut in solitudinibus degeret, nec prius sanae menti restitutus, quam ejus Mater *Lysippe*, Dianae altari exstructo *Aprum aureum humana facie dedicaret*. vid. N. CAUSSINI *Polybist. symbol.* L. VII. c. 4. p. 307. Unde *Aper* sive *Verres* in numis est symbolum ludorum secularium in Dianae, cui dicatus erat, honorem habitorem, aut propter venationes populi causa institutas, P. JOBERT *Eint. zur Med. oder Münz Wissenschaft* p. 311.

§. 8.

Apud Lacedaemonios puellios masculos solebant nutrices in agrum exportare, ad DIANAEM templum, quam CORYTHALIAM vocant, prope Tiasan fluvium situm, *θυραὶ δὲ καὶ τὰς γαλαθῆνας ὀρθογορίστας, καὶ παρατιθεσθαι ἐν τῇ θοῇ τὰς σπυρίδας ἀρτας*, ibi LACTANTES PORCELLOS etiam sacrificant, et furnaceos panes in coena praebent. ATHENAEUS L. IV. c. 5. p. 139. MEURSII *Miscell. Lacon.* L. I. c. 11. et L. II. 15. COELIUS *Ant. Lect.* L. XXVII. cap. 25. p. 1527. HORATIUS verrem Dianae offerri dicit. *Od.* XXII. L. III.

Imminens villae tua pinus esto

Quam per exactos ego laetus annos

VERRIS obliquum meditantis ictum.

Sanguine donem.

DIANAM LAPHRIAM anniversario et solenni ritu Patrenses colebant; viridia enim ligna circa aram in orbem disponebant, virgo, quae sacerdotioungebatur bijugo cervorum curru (e) vehebatur, intra arae septum viventia animalia conjiciebant, esculentas aves, et cujusvis generis victimas, APROS, cervos, ca-

(e) Unde etiam Dianae currui cervi juncti, du CHOUL l. c. p. 71. WEISII *diff.* II. de Numinibus Vialibus p. 27. CALLIMACHUS *H. in Dian.* v. 106. ibique SPANHEMIUS docte et fuse. conf. CHARTARI *Imagines Deor.* 16. p. 44. sq.

capreas, aliaque animalia, quae flammis postea in honorem Deae combusta, quae pluribus recensuit PAUSANIAS *Achaic cap.* 18. p. 570.

§. 9.

AEGYPTIOS *porcum* non mactasse, nec ulli Deo obtulisse, ob cultum, quem ei tribuebant divinum, alibi pluribus tradidi. Qua ratione vero moti Aegyptii a *suum esu* abstinerint se, religione ne, an odio et averfatione quadam animantis, controversitur apud Auctores. Variorum judicia attulit IUNIVS *Animad L.* VI. c. 16. p. 316. sq. HERODOTUS *L. II. cap.* 47. p. 107. testatur Deorum nulli sues immolare Aegyptiis fas et jus fuisse, praeterquam LUNAE et Baccho. Cur autem aliis diebus festis sues odio persecuti, et in hoc festo mactarint, propter decorum referre noluit, LUNAE autem quomodo sacrificium factum, ita recenset *I. c.* *Ἰσται δὲ ἡδὲ τῶν ὕων τῇ Σελήνῃ ποιεῖται· Ἐπειὶν θῆται, τὴν οὐρὴν ἀκρὴν, καὶ τὴν σπλῆνα, καὶ τὸν ἐπιπλοὺν συνθεῖς ὁμοῦ, κατ' ὧν ἐκάλυψε παση τῇ κτηνεὶς τῇ τιμῇ τῇ περὶ τὴν νηδοῦν γνωμένη· καὶ ἔπειτα καταγίγει πυρὶ· τὰ δὲ ἄλλα κρεὰ σίτονται ἐν τῇ πανσελύνῃ, ἐν τῇ αὖ τὰ ἰσὰ θύσῃ· ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ ἐν αὖ ἐτι γεύσονται.* *Sacrificium autem de SUIBUS LUNAE hunc in modum fit. Immolata suae, extremam ejus caudam, et lienem, et omentum simul componens, adipe omni, qui circa alvum pecudis existat, ea aperuit, ac deinde igni adolet: reliquis carnibus plenilunii die vescuntur, quo die sacra fecerint, alio die non amplius gustarent.* Pauperes vero pecunia ad porcum sibi comparandum destitutos festum hoc Lunae ita celebrasse HERODOTUS etiam prodidit *Οἱ δὲ πενήτεες αὐτῶν ὑπ' ἀδυνεῖας βίᾱ, καὶ τῶν πλαστῶντες ὕς, καὶ ἐπὶ τῶν ταύτας, θύουσι.* *Qui sunt ex eis inopes, propter tenuitatem victus FICTAS EX FARI-NA SUES, postquam coxerunt, IMMOLANT.* Suem quotannis semel Lunae immolatam testatur etiam AELIANUS *L. X. de Anim.* 16. *Πεπισκευασί δὲ Αἰγυπτίῳ τὴν ὕν καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ ἐχθίστην εἶναι· ὅταν δὲ Αἰγυπτίῳ πανηγυρίζῃ τὴν σελήνην, θύουσιν αὐτῇ ἀπαξ τὴν ἑτέραν ὕν· ἄλλοτε δὲ ἑτερεὶν ἐκείνην, ἑτερεῶν τῶν θεῶν τοδὲ το ζῶον ἐθέλουσι θύειν, ὡς μυσταρον.* *Aegyptii vero, quibus persuasissimum est, Sues Soli et Lunae inimicissimos esse semel tantum, quum festos dies Lunae agitant illi suem sacrificant, alias vero nunquam, nec huic ipsi, nec cuiquam alii Deorum sacrificant: id quae propterea faciunt, quia execrandos et detestabiles habent.*

§. 10.

§. 10.

Arcades quotannis Apollini festos dies celebrabant in monte Lycaeo Arcadiae, in quo APOLLINIS cognomento PARRHASII sanum exstructum erat, ibi APRUM *Apollini Auxiliari* immolabant, et re divina peracta, hostiam in templum *Parrhasii* deportabant, femora excisa deinde adolebant, et viscera eodem in loco absumebant. Quod pluribus recensuit PAUSANIAS *Arcad.* p. 605. Idem *Apollo ERYMANTHIUS* dictus est, ab apro Erymanthio, cujus formam induerat, cum Adonin Veneris amasium interficeret, postquam Erymanthus Apollinis filius venerem se lavantem vidisset, ab ea inde visu orbatus PTOLEM. *Hephaest.* L. I. p. 306. sic etiam Cumani in Opicis *dentes* monstrabant in Apollinis templo suspensos, quos *Apri Erymanthii* esse dicebant, ut refert *idem* PAUSANIAS in *Arcad. cap.* 24. p. 574.

§. 11.

BACCHI victimam peculiarem fuisse *Caprum* ob damnum quod vineis (f) infert, vel unicum OVIDII L. I. *Fast.* testimonium indicat:

*Rode CAPER VITEM, tamen hinc cum stabis ad aram,
In tua quod spargi cornua possit, erit.*

IOH. SAUBERTUS *de sacrif.* c. 23. p. 500. I. F. GRONOVII *Observatt.* L. II. c. 15. p. 334. C. G. SCHWARTZII *Doctrinae Antiquariae capita quaedam, (diff. quae prodiit Altorfii 1719)* cap. 3. p. 41. I. WEITZIUS in *notis ad Prudent:* p. 730. Eum in finem *Ascolia* celebrabantur, cum super utres hircinos saltarent, et damnum vitibus illatum vindicarent. SUIDAS in *Ασνος κτησι-Φοντος.* SCHOLIASTES *Aristoph. ad Plut.* v. 1130. PHURNUTUS cap. 30. p. 218. GYRALDUS *Hist. poet. Dial.* 4. p. 207. PHIL. BEROALDUS *Annotatt. in Servium.* p. 84. LOMEIERVS *de Lustratt. cap.* XVIII. p. 237. J. FASOLDUS *de Festis Graec.* dec.

(f) *Doctiss. Antiquarius* LAUR. BEGERUS marmor ex Pighianis affert, in quo caper ad vitem erectus stat, et uvas arrodit: in *Contempl. Gemmarum quarundam Dactyliothecae Gorlaei* p. 36. Et Idem anulum ferreum, cum gemma, in qua caprarius deprehendit caprum ultimo terebinthi ramo infestum. T. I. *Thes. Brand.* p. 166. Et Pastorem cum capra ad arborem erecta in gemma, *ad Florum,* p. 168.

B

dec. 5. 2. p. 170. Ab hac saltatione ortum est ludi genus apud Graecos, Ασπιλιασμος dictum, quo uno pede sublato, altero solo saltare oportebat, de quo pluribus IOH. MEURSIUS in *Graecia Ludibunda* p. 6. Sed Baccho quoque SUES immolati sunt ob eandem causam, quia vites ab illis perduntur et devastantur, ARISTOPHANIS SCHOLIASTES in *Ranis* A. I. *scen. 7.* χοῖροι τῇ Δημητρὶ καὶ τῷ Διονύσῳ ἐθύοντο, ὡς λυμαντικοὶ τῶν θεῶν δωρημάτων. *Sues Cereri et BACCHO immolantur, ut qui utriusque Dei dona deperdunt.* Plura de hac re jam supra occupavimus in *sacrificio Cereris*. Vasi seu urnae marmoreae eleganter apud I. SPONIUM *doctissimum Antiquarium* depictae, insculpti sunt in facie quarta, *Quatuor Ministri Sacrorum coronati, sacrificantes SUEM MACTATUM vasi aquae calidae impositum depilantes, forte, ut addit Sponius, ut ejus carne vescantur, quoniam epulae cum sacrificiis conjungebantur.* *Miscell. Erud. Antiq. p. 28. 29.* Sacrificium hoc Baccho factum, patet ex Sileno, Satyro, aliisque criteriis Dei hujus cultum proponentibus. Aegyptii in festo Dorpiorum suem quoque Baccho immolasse, HERODOTUS vult. in *Euterpe* 48. p. 107. τῷ δὲ Διονύσῳ τῆς ὁρτῆς τῇ Δορπίῃ, χοῖρον πρῶτων θυρεῶν σφαξάς ἐκασος, δίδοι ἀποφέρειν τὸν χοῖρον αὐτῷ τῷ ἀποδομένῳ τῶν συβώτων. BACCHO die solennitatis Dorpiae (sive in festi convivalis coena) SUEM ante fores singuli jugulantes reddunt subulco illi, qui attulerat ipsam suem. Bacchus comitatus semper pingitur panthera, tigride, apro, aliisque feris animalibus, ita OVIDIUS L. III. *Metam.* 666.

*Ipse racemiferis frontem circumdatus uvīs
Pampineis, agit velatam frondibus hastam;
Quem circa tigres, simulacraque inania lyncum,
Pictarum quae jacent fera corpora pantherarum.*

ALBRICUS inter animalia Baccho appicta porcum refert in *libro de Imaginibus Deorum cap. 19.* Juxta ipsum erant imagines trium animalium, scilicet simiae, PORCI et leonis, quae pedem unius vitis circumire videbantur, ad sanguinarios, petulantes, et foedos ebriorum mores denotandos. C. BARTHIUS ad Statium. T. II. p. 1185. ANONYMUS de *Incredibilibus cap. XVI.* NEANDRI *Hist. Bacchan.* T. IV. I. G. CLAUSINGII *Juris Publ. Roman.* p. 285. Eadem animalia occurrunt etiam in Nummis, ut apud Celeb. SIGEB. HAVERKAMPUM in *Dissertt. de Alexandri* M.

M. numismate, et Nummis Contorniatis tab. IV. no. 8. p. 67. et ex aliis ibidem adductis. I. HARDUINUS in Numis antiquis populorum et urbium. p. 99. de numis Μαριων. conf. ibi numos Marcianopolitum et Pergamenum. p. 100. 135. qui tigridem et pantheram proponunt. In numo Imperat. Severi apud I. SPONIUM Miscell. Erud. Ant. p. 26. I. SMETII Antiquitt. Neomag. p. 146. Pergami in civitate Asiae caput Apri olim Baccho consecratum, et a multis ceu res miranda visum, Museo di MOSCARDO p. 370. ibique caput aprinum aeri incisum.

§. 12.

Pro restituta saluta HERCULI VERREM immolare soliti
Veteres, ut concluditur ex PHAEDRO V. 4.

*Quidam immolasset VERREM cum sancto HERCULI
Cui pro SALUTE votum debebat sua.*

Aliquando etiam suam praegnantem. ALEX. ab ALEX. l. c. Herculi et Cereri XII. Cal. Jan. suae, panibus, et mulso sacrum fit. Si tamen SUS PRAEGNAUS sit, aliter non habetur pura. MACROB. L. III. saturn. cap. XI. p. 290. hac in re Alexandro praei-
vit. DIODOR. SIC. L. IV. prolixè Herculis res gestas describen-
do, cap. 40. memorat Menoetium ei taurum, APRUM, et hircum
tanquam heroi immolasse, et heroicos ei cultus quotannis in O-
puntiorum civitate obeundos instituisse, quod plures aliae urbes
postea imitatae. In numis etiam occurrit cum clava et APRO
apud SPANHEM. ad Juliani Caesares P. II. p. 39. Sic Coelius
Caldius Consul aprum in numo expressit ob cultum Herculis apud
Hispanos, teste VAILLANT. T. I. Famil. Rom. tab. 44. p. 292.
De Hercule super Apri testibus foedus cum Nelei liberis percuti-
ente alibi a me actum est. Labores Herculis solebant etiam in
templis depingere, ut in Jovis Altini nonnullae ex ejus aerum-
nis elaboratae erant, supra fores enim Erymanthii apri venatio-
nem videre licebat, PAUSAN. L. V. p. 361. 362.

Missis Gentilium veterum vanis & superstitiosis sacrificiis, transeamus ad verum, unicum, & redemptorium sanctissimi Mediatoris nostri in sacris Pandectis nobis revelatum sacrificium, considerantes, quot & quam saluberrimi inde in genus humanum fructus redundarint; imprimis cum ex peracto a semet ipso sacrificio Redemptor noster ad finem rerum adorandus ex dirissima mortis conditione se rursus super pulverem sustulerit, resurrectionis suae praemia discipulis et affectis suis distribuendo. Pluribus divinum hocce Servatoris nostri Jesu Christi munus, *Nobilissimus et praestantissimus Juvenis* CHRISTOPHORUS MEIER, *Brem. S. Theol. et Elegant. Literarum haud degener studiosus* futuro die 29. Aprilis hora IX. matutina in Auditorio Theologorum majori, oratione eleganti, exponere pro virili annitetur. Rogamini itaque obnixè vos, eo quo decet decoro, **ILLUSTRES, MAGNIFICI atque Amplissimi Reipublicae NOSTRAE PROCERES, Omnium Ordinum DOCTORES, PROFESSORES et V. D. DISTRIBUTORES**, omnesque honorati scientiarum CULTORES, itemque vos, *Nobilissimum studiorum commilitium*, ut eleganti studiorum successu ornatum Juvenem honorifica dignari praesentia vestra velitis. Dab. BREMAE Domin. Quasimod. Anno CIOCCCLXXV.

